

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

P 1 3 3 A 3 0 1 1 1

ZIMSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA KOT DRUGI JEZIK

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Torek, 4. februar 2014 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca.

Izpitna pola vsebuje 28 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite skladno s slovničnimi in pravopisnimi pravili, čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Pri nalogah izbirnega tipa izberite samo eno rešitev, če v navodilu ni določeno drugače. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

Priloga k izpitni poli 1

Bogračijada

Vsako leto konec maja poteka v središču Murske Sobotе tekmovanje v kuhanju najokusnejše značilne prekmurske jedi – bograča. Sprva lokalna prireditev je hitro postala ena največjih in najpomembnejših turistično-etnološko-kulinaričnih prireditev v Prekmurju. Letošnja je že dvanajsta zapored.

Vsako leto diši iz več kotlov

Ideja o nastanku prireditve sega v leto 1997, ko je bogračijada potekala pred motelom v Martjancih, naslednje leto pa so jo preselili v senco mogočnih kostanjev znamenite restavracije in pivnice Zvezda v Murski Soboti. Že na prvo tekmovanje se je prijavilo kar 15 ekip, ki so se takrat še delile na amaterje in profesionalce. Leta 2002 pa so to delitev opustili. Ker se je število tekmovalnih ekip v teh letih potrojilo, jih polovica kuha dopoldne, polovica pa popoldne.

Vsako leto poleg domačih ekip sodeluje vedno več ljudi tudi iz drugih delov Slovenije. Razveseljivo je, da je vse več zanimanja pri mladih kuharjih. Odločitev za udeležbo je zaradi močne konkurence včasih prav težka. Vsako tekmovalno dvojico sestavljata glavni kuhar in njegov pomočnik. Zanimivo je, da zmagovalci pogosto prihajajo iz drugih delov Slovenije.

O bograču

Bograč je golažu podobna jed, značilna za Prekmurje. Izvira iz madžarskega golaža, ime pa je dobil po lončeni posodi. Sestavine so svinjina, govedina, divjačina, krompir, čebula, česen, paprika, sol in druge začimbe. Od drugih golažev se razlikuje predvsem po tem, da je sestavljen iz treh vrst mesa ter da je krompir kuhan v njem, in ne posebej. Seveda pa so za pravi in dober bograč potrebne tudi izkušnje.

Pravila in ocenjevanje

Tekmovanje poteka skladno s pravilnikom o kuhanju bograča v kotličku pod nadzorom strokovnjakov za prekmurski bograč. Ti ocenjujejo pripravo mize in kahalnega prostora, usklajenost z recepturo, vzdrževanje kurišča, potek dela, skladnost okusa, čistočo in red na delovnem mestu, inovativnost in čas priprave. Potrebne sestavine (čebulo, krompir, meso, vino in začimbe) zagotovi organizator, tekmovalci prinesejo s seboj le obilo dobre volje, znanja in morda tudi kakšno kuharsko skrivnost. Bograč se kuha na odprtem ognju dve uri in pol.

Tekmovalci kuhajo pred očmi obiskovalcev, ki si lahko ogledujejo sestavine, način priprave, tehniko kuhe in druge podrobnosti. Nato se obiskovalci odločijo, pri kateri ekipi bodo naročili bograč, ko bo kuhan.

Ksenija Gider

(Prirejeno po: Svet&ljudje, oktober 2008.)

Prazna stran

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Dopolnite povedi z manjkajočimi podatki o temi in okoliščinah izhodiščnega besedila.

Tema izhodiščnega besedila je _____.
(Kaj?)

Objavljeno je bilo _____.
(Kdaj?) (Kje?)

Napisala ga je _____.
(Kdo?)

(2 točki)

2. Nebesedni spremljevalec besedila je fotografija. Naslovite jo, tako da povežete temo izhodiščnega besedila s posodo za kuhanje na fotografiji.

_____ (2 točki)

3. Obkrožite DA, če je trditev o izhodiščnem besedilu pravilna, ali NE, če ni.

Izhodiščno besedilo ima podnaslov.	DA	NE
V izhodiščnem besedilu je več nebesednih spremljevalcev.	DA	NE
Iz izhodiščnega besedila izvemo, v kateri rubriki revije je bilo objavljeno.	DA	NE
V uokvirjenem delu izhodiščnega besedila je recept za pripravo bograča.	DA	NE
Izhodiščno besedilo je namenjeno najširšemu krogu bralcev.	DA	NE

(2 točki)

4. S katerim prevladujočim namenom je bilo napisano izhodiščno besedilo? Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

Sporočevalka je tvorila besedilo predvsem zato,

- A da bi bralce povabila, naj si ogledajo tekmovanje v kuhanju bograča.
B da bi bralce pozvala, naj tekmujejo v kuhanju bograča.
C da bi bralce prepričala o pomembnosti tekmovanja v kuhanju bograča.
Č da bi bralcem predstavila tekmovanje v kuhanju bograča.

(1 točka)

5. Določite vrsto besedila, tako da podčrtate ustrezni možnosti ob poševnicah.

Izhodiščno besedilo je javno / dvogovorno / publicistično / umetnostno .

(1 točka)

6. Obkrožite DA, če je trditev v skladu z izhodiščnim besedilom, ali NE, če ni.

Bograč izvira iz madžarskega golaža.	DA	NE
Prva bogračijada je bila leta 1997 v Murski Soboti.	DA	NE
Na vseh tekmovanjih je sodelovalo enako število ekip.	DA	NE
Ocenjevalci na tekmovanju so strokovnjaki za prekmurski bograč.	DA	NE
Prireditelj tekmovanja zagotovi prostor, kurišče in posodo, tekmovalci pa potrebne sestavine.	DA	NE
Na tekmovanju sodelujejo ljudje različnih poklicev.	DA	NE

(3 točke)

7. Česa iz besedila ne izvemo? Obkrožite črki pred ustreznima odgovoroma.

Iz besedila ne izvemo,

- A kdo je organizator tekmovanja.
- B kakšna so merila ocenjevanja.
- C kdo lahko sodeluje na tekmovanju.
- Č ali zmagovalci dobijo nagrado.

(1 točka)

8. V preglednici s križcem označite, v katerem delu sporočevalka opisuje tekmovanje, v katerem opisuje jed in v katerem pripoveduje o tekmovanju.

	Vsako leto diši iz več kotlov	Pravila in ocenjevanje	O bograču
Sporočevalka pripoveduje o tekmovanju.			
Sporočevalka opisuje jed.			
Sporočevalka opisuje tekmovanje.			

(2 točki)

9. Poimenujte besedilno vrsto izhodiščnega besedila.

(1 točka)

10. Odgovorite na vprašanja, tako da na črte napišete ustrezne besedilne vrste.

Katero besedilno vrsto bi tvorili,

- če bi napovedali, da bo v bližnji prihodnosti potekala bogračijada? _____
- če bi ovrednotili bogračijado za radijsko oddajo? _____
- če bi organizatorju izrazili svoje nezadovoljstvo, ker ste na bogračijadi utrpeli škodo? _____
- če bi želeli, da se vaš prijatelj z vami udeleži bogračijade? _____

(2 točki)

11. V povedi napišite, kaj je bograč in kaj je bogračijada.

(2 točki)

12. V uvodnem odstavku in v prvem delu izhodiščnega besedila avtorica razodeva tudi svoje stališče o tekmovanju. Iz besedila izpišite tri subjektivne besedne zveze.

(2 točki)

13. V povedi pojasnite, kaj pomeni mednaslov *Vsako leto diši iz več kotlov*.

(2 točki)

14. Besede povežite z ustreznimi slovenskimi sopomenkami, tako da na črtice napišete ustrezne številke.

_____ lokalen	1	ljubiteljski
_____ amaterski	2	narodopisen
_____ profesionalen	3	naravosloven
_____ kulinaričen	4	kuharski
_____ etnološki	5	poklicen
	6	krajeven
	7	ustrežljiv

(2 točki)

15. Naslednjim besedam pripišite protipomenke.

konec _____

kuhan _____

vedno _____

okusen _____

pogosto _____

(2 točki)

16. Kaj pomeni podčrtana beseda v povedi *Že na prvo tekmovanje se je prijavilo kar 15 ekip?*
Obkrožite črko pred ustreznim opisanim pomenom.

Beseda *kar* pomeni:

- A da se je prijavilo toliko ekip, kot so jih pričakovali.
B da se je prijavilo več ekip, kot so jih pričakovali.
C da se je prijavilo manj ekip, kot so jih pričakovali.

(1 točka)

17. Podčrtani besedi v povedi *Tekmovalci prinesejo s seboj le obilo dobre volje, znanja in morda tudi kakšno kuharsko skrivnost* poiščite ustrežno sopomenko in jo napišite.

(1 točka)

18. Števnika napišite s črkami.

1997 _____

2002 _____

(1 točka)

19. Dopolnite povedi z ustreznimi predlogi.

_____ posodi segrejemo olje in vanjo stresemo sesekljano čebulo. _____ občasnim mešanjem jo počasi pražimo, _____ čemer ne sme spremeniti barve. Meso oprhamo _____ hladno vodo, ga obrišemo in narežemo na koščke. Čebulo in meso potresemo _____ mleto rdečo papriko, vse hitro premešamo ter začinimo _____ poprom in _____ dišavnicami. Nato zalijemo _____ toliko vroče vode, da prekrije vse sestavine, in kuhamo pri zmerni temperaturi vsaj dve uri in pol.

(3 točke)

20. V preglednico vpišite manjkajoče oblike pridevnikov.

Osnovnik	Primernik	Presežnik
težek		
		najpomembnejši
	boljši	
domač		

(3 točke)

21. Iz spodnjih besednih zvez tvorite enobesedna poimenovanja.

prebivalec Murske Sobotne _____

pripadnik madžarskega naroda _____

prebivalka Prekmurja _____

(2 točki)

22. Določite stavčno sestavo spodnje povedi.

Nato se obiskovalci odločijo, pri kateri ekipi bodo naročili bograč, ko bo kuhan.

A dopustni odvisnik, glavni stavek, predmetni odvisnik

B glavni stavek, predmetni odvisnik, časovni odvisnik

C predmetni odvisnik, glavni stavek, namerni odvisnik

Č glavni stavek, prilastkov odvisnik, časovni odvisnik

(1 točka)

23. Podčrtani stavčni člen pretvorite v odvisnik.

Obiskovalci si ogledujejo pripravo bograča.

(2 točki)

24. Enostavni povedi združite v priredno zloženo poved in v podredno zloženo poved.

Tekmovalci so skuhalo bograč. Strokovnjaki so ga ocenili.

Priredno zložena poved:

Podredno zložena poved:

(3 točke)

25. Izpisano trpno poved pretvorite v tvorno in jo napišite na črto.

Bograč se kuha na odprtem ognju dve uri in pol.

(2 točki)

26. Preberite prvi dve povedi v delu besedila z mednaslovom *Pravila in ocenjevanje* in na črto napišite, na katero besedno zvezo se nanaša kazalni zaimek *Ti*.

(1 točka)

27. S katero besedo bi lahko nadomestili vezaj v uvodnem odstavku (*turistično-etnološko-kulinaričnih prireditvev*) in simbol & v imenu revije *Svet&ljudje*? Napišite jo na črto.

(1 točka)

28. Predstavljajte si, da ste Orlando Batista/Ornela Batistuta, član/-ica novinarskega krožka na vaši šoli, in da ste si ogledali trinajsto bogračijado. Za šolski časopis napišite **poročilo**. Pomagajte si s podatki iz izhodiščnega besedila in priloženega obvestila. Manjkajoče podatke si izmislite sami. Vaše besedilo naj obsega najmanj 60 besed. Pišite na naslednjo stran.

BOGRAČIJADA

29. 5. 2010 ob 9. uri

Murska Sobota, gostišče Zvezda

Restavracija Zvezda razpisuje tradicionalno tekmovanje v pripravi in kuhanju bograča. BOGRAČIJADA bo potekala od 9.00 do 16.00 pred restavracijo Zvezda v Murski Soboti. Obiskovalci si bodo lahko ogledali pripravo in poskušali sveže kuhan bograč. Po tekmovanju bo slavnostna razglasitev rezultatov in večerni koncert.

(12 točk)

Prazna stran